

Patsiendid Esmatasand vs EMO

Samal ajal perearstikeskustes... tööd üleearugi

Aasta alguses seoses EMO ülekoormusega taas õhku visatud väidet perearstide nabi vastuvõtutaja kohta viisid meid uuringutele, mille on tegelikult nende koormus ja töökorraldus. Toome teieni ka kahe perearsti tööpäevade väljavõtted, mis kadedaks ei tee.

Kristiina Käit

kristiina.kait@aripaev.ee

Perearstide igapäevatöö koosneb mitmest komponendist: tuleb võtta patsiente vastu, kirjutada e-konsultatsioone, vormistada saatekirju, konsulteerida telefonitunnil. Lisandub pidev enesetäiendus, et teadmised ja oskused püsiksid ajakohased. Perearstid jagavad ka oma teadmisi, kirjutades artikleid või andes intervjuusid. Paljud neist on aktiivsed ja kuuluvad erialaseltsidesse, mille koosolekutel tuleb osaleda. Personalikoosolekute pidamine ja protokollimine on praksiste kvaliteedisüsteemi kohustuslik osa. Kui perearst tegutseb keskuse juhatajana, lisandub administratiivtöö, ei pääse ka majandusküsimuste lahendamisest.

Meile saadetud kalendriavaeid uurides selgus, et tööpäeva tundidest võib puudu jääda ja paberitöö lõpetamiseks kulub ka jupp nädalavahetust.

Nädalas 151 patsienti

Tallinna Kivimäe Perearstikeskuse juht ja perearst Lembi Põlder räägib, et neil teeb nimistuga arst aktiivset vastuvõttu neljal päeval nädalas, üks päev on jäetud kas koolituseks või paberitööks. On ka abiarst, kes võtab patsiente vastu, aga paberitöoga ei tegele. Põlder on oma töökoormuse osas veidi erandlik, kuna juhivad keskust ning eri aruandeid ja ettekirjutusi teised arstid ei lahenda. Selleks on tal ette nähtud viies päev.

Kokku tegeles perearst Põlder nädala jooksul 151 patsiendi tervisemuredega. Kontaktvastuvõtte oli 59, ülejäänud olid e-konsultatsioonid, haiguslood, analüü-

side vastuste kommentaarid, telefonikon-sultatsiooni probleemid haiguslugudesse.

Põlder lisab veel, et neil oli samal ajal keskuses tööl kaks peremeditsiini resident (nende vastuvõtutajad olid ka täis), kes samuti vastasid meilidele ja tegid telefonikon-sultatsioone. „Ja ka õdede vastuvõttud olid meil algusest lõpuni täis,“ lisab Põlder.

2000pealine nimistu võimete piiril

Tabasalu Tervisekeskuse perearst Piret Rospu nimistus on 1979 patsienti ja lisaks mõni nimistuväline Ukraina pere. Neil on Rospu sõnul hästitoimiv keskus, kus nelja nimistu patsientidega tegeleb üheksa pereõde. Haigekassa kulumudeli järgi kestab perearsti vastuvõtt neli tundi päevas, kolm tundi kulub telefonikõnede, e-kirjade ja kirjatöö peale, ning tund on tasuliste teenuste osutamine, mistõttu perearstide palgafond on seitsme, mitte kaheksa tunni kohta.

Praksise majandusküsimused on tema kolleegi rida ja kodulehe eest kannab hoolt üks õdedest. Sellest hoolimata ütleb Rospu, et tunneb juba aastaid, kuidas nimistu käib tegelikult üle jõu ja asjad pole iialgi nii korras, kui ta päriselt tahaks.

Linna perearstid mitmes kohas

Tallinna linnale kuuluva Tallinna Perearstikeskuse OÜ juhataja Siiri Käpa toob välja ühe keskuses töötava perearsti nädalakoormuse. Esmaspäeval ja kolmapäeval on perearstil vastuvõtt ühes keskuses ja seejärel neli tundi teises keskuses, sest neil on Tallinnas mitu üksust. Ülejäänud kolmel päeval on 4-5 tundi vastuvõttud ja siis paberitöö. *Cito!* märgisega patsiendid

peavad saama vastuvõtule kohe samal nädalal, nn tavalised patsiendid saavad vastuvõtule hiljemalt järgmiseks nädalaks.

Telefonide vastuvõtmisel kehtib ringtelefonide põhimõte - kui üks registraator ei võta vastu peale viiekordset kutsungit, suundub kõne edasi. Telefoniringis on neli töötajat. Üle 60% sissetulevatest kõnedest on haiguslehe avamise ja retsepti pikendamise teemal. Kokkuvõttes hindab Käpa kogu keskuse olukorda viie palli süsteemis neljaga. Nende keskel on küll arstid olemas, aga niipea, kui keegi haigeks jääb, on keeruline. „Veelgi keerulisem on olukord siis, kui pensionieas olevad arstid otsustavadki pensionile minna,“ tõdeb ta. Käpa sõnul oleks väga vajalik asendusarstide süsteem.

Vastuvõttude arv on tõusnud

Järveotsa perearstikeskuse perearst ja juhataja Diana Ingerainen ütleb, et Tervise Arengu Instituudi avaldatud vastuvõttude statistika näitab perearstide vastuvõttude arvu märgatavat suurenemist. Alates 2021. aastast on statistikas sees ka kaugvastuvõttud, mida perearstid tegid 2021. aastal 2,8 miljonit. 2022. aasta kohta veel statistikat ei ole. Ingerainen kuulub töörühma, mis töötab välja esmatasandi tervishoiu arengukava aastani 2035. Tema sõnul tuleb ilmselt üks suur kriis üle elada. „Kui me vaatame statistikat - meil lõpetab aastast ca 20 perearsti, aga lahkub tööturult ca 60 - sealt need käärid tasapisi ka tekivad,“ räägib Ingerainen. Ta lisab, et elanikkond vananeb, juurde tuleb diabeetihaikeid, vananemisega kaasnevaid haigusi, voodikohti haiglates on kokku tõmmatud. On küll suurendatud residentuu-

Tabasalu perearst
Piret Rospu
ühe tööpäeva lõpust.

! Päeva lõpuks jäid pooled sissekanded tegemata, sest tempoka vastuvõtu käigus lihtsalt ei jõudnud.

Tasub teada:

Lembi Põlder kõneles telefonitunni ajal 1,5 tunni jooksul 26 patsiendiga

- kalendrivaade veebruari II poolest

940

- perearsti töötas TAI andmetel 2022. aastal Eestis. Nende ravida oli keskmiselt 1417 patsienti keskmise vanusega 55,5 aastat.

ri kohti, kuid proportsioon on jäänud ikka samaks. „Me peame kaaluma ja muutma proportsioone, mis erialasid meil on enim vaja tervishoidu. Mul ei ole midagi naharstide koolitamise vastu, aga kui nad kõik lähevad erasektorisse tööle *itchinguga* (sügelus, ingl k, toim) tegelema, kes siis inimesed ära ravib?“ küsib kogenud arst.

Arengukohana näeb Ingerainen, et meditsiin on liiga asutusekeskne, aga vaja on muutuda inimesekeskseks. Eri tervishoiuteenuseid pakkuvate asutuste koostöö on oluline, et iga asutus ei hakkaks patsiendiga nullist peale tegelema, kui eelmises asutuses on temaga suur töö juba ära tehtud ja anauüsid kaasa pandud.

Esmatasandi arengukava kooskõlastamine ja kinnitamine jääb 2023. aasta lõpu. „Kuna osapooli on palju - ca 32 erinevat - mingi kooskõlastamise protsess pigem pikemaks, kui et kellelgi oleks hiljem rusikas taskus,“ ütleb Ingerainen.

Loe ka juhtkirja lk 3

Diana Ingeraineniga tehtud pikem intervjuu samal teemal leitav mu.ee-st

Statistika

- Perearstide vastuvõttude arv on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud

vastuvõttude arv (nii kabineti- kui ka kaugvastuvõttud)

2019	3 384 260
2020	2 346 720
2021	5 064 047

Allikas: TAI

ESMASPÄEV

20 patsienti

7.00-09.30 patsientide analüüside vastuste ülevaatamine, otsused haiguslugudesse, e-konsultatsiooni vastuste vaatamine, nelja uue e-konsultatsiooni koostamine, kokku kaheksa inimese tervisemured

09.30-11.00 sõit tööle

11.00-15.00 vastuvõtt (12 patsienti)

15.00-19.00 Tallinna Perearstide Seltsi juhatuse koosolek

TEISIPÄEV

51 patsienti

8.00-9.30 telefonitund, helistas 26 patsienti

9.30-12.15 esimene pool vastuvõttu (kaheksa patsienti)

12.15-13.00 lõuna

13.00-16.20 teine pool vastuvõttu (üheksa patsienti)

16.20-18.00 telefonikonsultatsioonil räägitud haiguslugudesse sisestamine

18.00-19.00 varasemalt antud analüüside hindamine, otsuste sisestamine (kaheksa patsienti)

KOLMAPÄEV

30 patsienti

8.00-9.30 telefonitund (kümme patsienti)

9.30-13.00 12 patsienti vastuvõttul

13.00-18.00 meeskonnakoolitus

18.00-19.00 kaheksa patsiendi analüüsid üle vaadata, raviplaan + telefonitunni probleemid haiguslugudesse

Tasub teada:

Piret Rospul jagus tööülesandeid ka nädalavahetuseks

- kalendrivaade veebruari II poolest

E 13.02

Kontaktvastuvõtt kuus tundi. Pärast seda tegelesin endise residendiga, hindasin vastuste analüüse, tegin telefonikõnesid ja saatekirju.

T 14.02

Hommik: sai vastatud kõik e-kirjad, mis olid saabunud nädalavahetusel ja esmaspäeval ning millele õed vastata ei saa. Kaks lühikest e-konsultatsiooni saatekirja. Öhtune vastuvõtt oli planeeritud viis tundi, aga esimesele tunnile pandud perekond ei saanud ja reaalset kestis vastuvõtt neli tundi. Öhtused vastuvõttud on ägedatele haigetele, see on meil jäänud pärast COVID-19 teket, et nakkushaiged ja muud patsiendid omavahel võimalikult vähe kokku puutuksid. Päeva lõpuks jäid pooled sissekanded tegemata, sest tempoka vastuvõtu käigus lihtsalt ei jõudnud.

R 17.02.

Vastuvõtt seitse tundi, seal sees kaks sünnimärgi eemaldamist, üks juhulubade tervise-tõendi osas jaurav alkoholisoõltlane, arenguhäirega lapse koolimineku läbivaatus, kolm vaimse tervise probleemidega noort, vahepeal õnnestus ära teha hulk telefonikõnesid. Mõned pakilisemad e-kirjad sai vastatud, osad lükkusid määramatusse tulevikku.

Laupäevaks ja pühapäevaks jäid teha kaks pikka e-konsultatsiooni saatekirja, ripakile jäänud ravilugude sissekanded ja lihtsamad saatekirjad.